

10. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ **ETKİNLİK** ÖRNEKLERİ

1. ÜNİTE: GİRİŞ

- Okuma grubu oluşturma
- Türk ve dünya edebiyatında 1923 yılına kadar yazılmış olan eserleri zaman koridorunda kronolojik olarak sıralama
- Okul koridorunda edebiyat sokağı uygulaması başlatma (Yeni fikirler yıl boyunca uygulanabilir.)
- Farklı alfabelerle kodlanmış metinler yazma

2. ÜNİTE: HİKÂYE

KAZANIMLAR:	<p>A.2. 3. Metnin tema ve konusunu belirler.</p> <p>A.2. 4. Metindeki çatışmaları belirler.</p> <p>A.2. 5. Metnin olay örgüsünü belirler.</p> <p>A.2. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.</p> <p>A.2. 7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.</p> <p>A.2. 11. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.</p> <p>A.2. 13. Metni yorumlar.</p> <p>A.2. 16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.</p> <p>B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.</p> <p>B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.</p> <p>C.2. 1. Amacına uygun dinleme tekniklerini kullanır.</p>
--------------------	---

- Türk destanlarını, efsanelerini resimleme ve seslendirme
- Dede Korkut Hikâyeleri'nden "Deli Dumrul"u günümüze uyarlama ve sonuç bölümüne günümüze uygun nasihatler ekleme (Podcast, slayt, video gibi yollarla paylaşma)
- Dede Korkut Hikâyelerinde görülen söyleyiş farklılıklarını tespit etme
- Dede Korkut Hikâyelerinden şarkı sözü çıkarma
- Halk hikâyelerini mutlu sonla bitirme
- Kent Park ya da başka bir açık alanda bir âşık eşliğinde sazlı ve sözlü olacak şekilde bir grup öğrenci ile birlikte bir halk hikâyesi anlatma
- Ömer Seyfettin'in Pembe İncili Kaftan hikâyesinden hareketle çekilmiş Lütfi Akad yönetmenliğindeki 1975 yapımı filmi izleme
- Önceden belirlenen "Hikâye Saati"nde sınıfça aynı hikâyeyi okuma

3. ÜNİTE: ŞİİR

KAZANIMLAR:	A.1. 2. Şiirin temasını belirler. A.1. 3. Şiirde ahengi sağlayan özellikleri/unsurları belirler. A.1. 4. Şiirin nazım biçimini ve nazım türünü tespit eder. A.1. 9. Şiiri yorumlar. A.1. 10. Şair ile şiir arasındaki ilişkiyi değerlendirir. A.1.12. Metinden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar. A.1. 13. Metinler arası karşılaştırmalar yapar. B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar. B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır. C.1. 6. Konuşmasında yararlanacağı görsel ve işitsel araçları hazırlar.
--------------------	--

- ✚ Sav, sagu ve koşuk yazma (Hayat insana ne günler yaşatıyor değil mi? Koronavirüs, deprem, savaşlar... İnsanlığın başındaki acıları, suların dil ve üslubunu örnek alarak yazalım.)
- ✚ İlk dizesi verilmiş mânileri tamamlama
- ✚ Deyiş (karşılıklı) mâni söyleme (İki öğrenci karşılıklı, soru-yanıtlı maniler söyler.)
- ✚ “Benim Yörem Benim Türküm” etkinliği yapma
- ✚ Şiir dinletisi yapma; podcast, slayt, video gibi yollarla paylaşma (Şiire uygun sabit görsellerde şair, şiirin adı ve okuyan belirtilebilir.)
- ✚ Bir divan şairinin şiirine nazire yazma
- ✚ Şiir fanzini çıkarma
- ✚ Ayrılık temalı divan şiirlerinden kolaj yapma
- ✚ Birinin doğum günü için gazelin şekil özelliklerine uygun akrostiş bir şiir yazma ve podcast yayınlama
- ✚ Beğenilen mısralara -şiirin şekil özelliklerine uygun- kendi mısralarını ekleme
- ✚ Önceden belirlenen “Şiir Saati”nde sınıfça aynı şiiri okuma
- ✚ Sınıfa bir divan şairi adı verme
- ✚ Hababam Sınıfı’nda geçen divan şiirlerini derleme
- ✚ **Divan-ı Hikmet** (Ahmet Yesevî), **Mesnevî** (Mevlâna), **Mantıkuttayr** (Gülşehrî), **Su Kasidesi** (Fuzûlî) vb. eserleri disiplinler arası -İslâmiyet’le ya da sosyal hayatla bağı gibi- değerlendirme
- ✚ Dîvânu Lugâti’t-Türk’ten günümüzde kullandığımız kelimelere örnekler bulma
- ✚ Sevilen bir şarkının sözlerinde isim tamlamalarını gösterme
- ✚ Yükseköğretime geçiş sınavlarında son 10 yılda çıkmış isim tamlamalarıyla ilgili soruları derleme

4. ÜNİTE: DESTAN/EFSANE

KAZANIMLAR:	A.2. 3. Metnin tema ve konusunu belirler. A.2. 4. Metindeki çatışmaları belirler. A.2. 5. Metnin olay örgüsünü belirler. A.2. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler. A.2. 7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler. A.2. 11. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler. A.2. 13. Metni yorumlar.
--------------------	---

A.2. 16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.
B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.
B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.

- ✚ **Ergenekon Destanı, Kuvâ-yi Milliye Destanı** (Nazım Hikmet), **Üç Şehitler Destanı** (Fazıl Hüsnü Dağlarca) adlı eserleri disiplinler arası -dönemin psikolojik, siyasi ve sosyal şartları gibi- değerlendirme
- ✚ Yükseköğretime geçiş sınavlarında son 10 yılda çıkmış sıfat tamlamalarıyla ilgili soruları derleme

5. ÜNİTE: ROMAN

KAZANIMLAR:	<p>A.2. 3. Metnin tema ve konusunu belirler. A.2. 4. Metindeki çatışmaları belirler. A.2. 5. Metnin olay örgüsünü belirler. A.2. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler. A.2. 7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler. A.2. 11. Metinde millî, manevî ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler. A.2. 13. Metni yorumlar. A.2. 16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar. B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar. B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.</p>
--------------------	--

- ✚ “Kiralık Konak” romanını sınıfça okuma ve Alicanlar Konağı’ nı gezme (Etkinlik sonunda genel değerlendirme yapılır.)
- ✚ Roman Kahramanları Festivali’ ne katılma (Katılım sağlanamıyorsa slayt hazırlanabilir.)
- ✚ Romanlardan bazı sahneleri canlandırma ve fotoğraflama
- ✚ Bir romanın kişilerinden biriyle mülakat yapma
- ✚ “Benim Roman Kahramanım” adlı bir yazı yazma
- ✚ Karakter analizi kartları hazırlama (Kartın arka yüzüne karakterin adı yazılır. Slayt şeklinde de uygulanabilir.)
- ✚ Halide Edip Adıvar’ ın Ateşten Gömlek adlı eserinden televizyona uyarlanmış Ziya Öztan yönetmenliğinde 1987 yapımı “Ateşten Günler” dizisini izleme
- ✚ Türk ve dünya edebiyatından sinemaya uyarlanmış bir romanı okuma ve filmini izleyip yorumlama (Sefiller, Yüzüklerin Efendisi, Piyanist gibi eserler olabilir.)
- ✚ Eserden bir sahnenin toplu grup heykeli veya tablosunu uygulama, video ve slaytlarını yayınlama
- ✚ Sevilen bir roman kahramanının kılığına girip bu kahramanı tanıtan video çekme
- ✚ Ahmet Celal ya da Peyami ile mülakat yapma
- ✚ Romanlardaki kültürel miras unsurlarını tespit etme, video ya da resimlerle somutlaştırma
- ✚ Eserdeki bilgilerin hatırlanması için bulmaca hazırlama
- ✚ **Yaban** (Yakup Kadri Karaosmanoğlu), **Ateşten Gömlek** (Halide Edip Adıvar), **Küçük Ağa** (Tarık Buğra) vb. eserlerin Kurtuluş Savaşı’yla bağını; **Eylül** romanındaki insanların psikolojik durumlarını tespit etme
- ✚ Raskolnikov karakteri olduğunu düşünerek bir otobiyografi yazma

6. ÜNİTE: TİYATRO

KAZANIMLAR:	<p>A.3. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler.</p> <p>A.3. 3. Metnin tema ve konusunu belirler.</p> <p>A.3. 4. Metindeki çatışmaları belirler.</p> <p>A.3. 5. Metindeki olay örgüsünü belirler.</p> <p>A.3. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.</p> <p>A.3. 7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.</p> <p>A.3. 8. Metnin dil, üslup ve anlatım/sunum özelliklerini belirler.</p> <p>A.3. 9. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.</p> <p>A.3. 10. Metinde edebiyat, sanat ve fikir akımlarının/anlayışlarının yansımalarını değerlendirir.</p> <p>A.3. 11. Metni yorumlar.</p> <p>A.3. 14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.</p>
--------------------	---

- ✚ Tiyatro grubu oluşturma
- ✚ Bir tiyatro metninden küçük bir tabloyu canlandırma
- ✚ Kendi başından geçenleri Karagöz ve Hacivat'ın yaşadığı bir oyun kurgulama)
- ✚ Ders kitabındaki tiyatro metninin kişilerine uygun kostüm görselleri bulup slayt hazırlama
- ✚ Kostüm görsellerinden hareketle canlandırılacak karakterin fiziksel ve ruhsal portresini anlatma
- ✚ Eserin son sahnesinin toplu bir grup heykeli veya tablosunu uygulama
- ✚ Yaşanan çevreden gözlemle yeni Karagöz tipleri oluşturma, figürlerini yapma, oynatma; videosunu arkadaşlarla ve çocuklarla paylaşma
- ✚ Karagöz oyununda yeni bir karakter olarak oyuna kendini katma, bir sahneyi bu şekilde yazma
- ✚ Yükseköğretime geçiş sınavlarında son 10 yılda çıkmış yazım kuralları ile ilgili soruları derleme

7. ÜNİTE: ANI (HATIRA)

KAZANIMLAR:	<p>A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler.</p> <p>A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar.</p> <p>A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler.</p> <p>A.4. 5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler.</p> <p>A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler.</p> <p>A.4. 9. Metinde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder.</p> <p>A.4. 12. Metni yorumlar.</p> <p>A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.</p> <p>B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.</p> <p>B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.</p>
--------------------	---

- ✚ Geleceğe hatıra bırakma, anıları yazma
- ✚ Sakarya Eğitim Müzesi'ni gezip büyüklerin okul anılarını dinledikten sonra müze fotoğraflarının da kullanıldığı bir anı yazma
- ✚ Yükseköğretime geçiş sınavlarında son 10 yılda çıkmış cümle çeşitleriyle ilgili soruları derleme

8. ÜNİTE: HABER METNİ

KAZANIMLAR:	<p>A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler.</p> <p>A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar.</p> <p>A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler.</p> <p>A.4. 5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler.</p> <p>A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler.</p> <p>A.4. 9. Metinde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder.</p> <p>A.4. 12. Metni yorumlar.</p> <p>A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.</p> <p>B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.</p> <p>B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.</p>
--------------------	---

- ✚ Aynı temada farklı gazetelerdeki haber metinlerini derleme. Bu metinleri birbiriyle karşılaştırma
- ✚ Gündem belirleme, bu gündemlerin 5N 1K özelliklerine göre haber metinlerini hazırlayıp bunları sıraya koyma, gazeteyi çıkarma
- ✚ Yükseköğretime geçiş sınavlarında son 10 yılda çıkmış noktalama işaretleriyle ilgili soruları derleme

9. ÜNİTE: GEZİ YAZISI

KAZANIMLAR:	<p>A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler.</p> <p>A.4. 3. Metin ile metnin konusu, amacı ve hedef kitlesi arasında ilişki kurar.</p> <p>A.4. 4. Metnin ana düşüncesi ve yardımcı düşüncelerini belirler.</p> <p>A.4. 5. Metindeki anlatım biçimlerini, düşünceyi geliştirme yollarını ve bunların işlevlerini belirler.</p> <p>A.4. 7. Metnin üslup özelliklerini belirler.</p> <p>A.4. 9. Metinde ortaya konulan bilgi ve yorumları ayırt eder.</p> <p>A.4. 12. Metni yorumlar.</p> <p>A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.</p> <p>B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.</p>
--------------------	---

- ✚ sanalmuze.gov.tr adresinden seçilen müzeyle ilgili izlenimleri gezi türünde yazma
- ✚ sanalmuze.gov.tr adresinden Kurtuluş Savaşı Müzesi'ni gezme, izlenimleri yazıp arkadaşlarla paylaşma
- ✚ Hayallerdeki yeri arkadaşlara önermek için görülesi, yaşanılabilir bir yer olarak gezi türüne uygun anlatma
- ✚ TRT2 de yayımlanan "Evliya Çelebi" programının bir bölümünü izleme, düşünceleri arkadaşlarla paylaşma
- ✚ Sakarya'yı doğa, kültür, şehirleşme, insan gibi bağlamlarda anlatan fotoğraf sergisi düzenleme
- ✚ <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-157950/turkiye-edebiyat-haritasi.html> adresindeki <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/44364,turkiyeeedebiyatharitasipdf.pdf?0> linkten gerekli incelemeleri yaparak ilimizde yaşamış sanatçılarla ilgili paylaşımında bulunma (Örneğin Sait Faik Sokak -S. Faik'in doğduğu sokak- Meserret Oteli'nin bulunduğu mevki, Adapazarı Garı, Bulvar gezilir; izlenim ve araştırmalar paylaşılır.)
- ✚ Farklı ülkeleri, farklı şehirleri mekân olarak anlatan romanlardan hareketle gezi yazısı oluşturma